

26 Νοεμβρίου, 1996

[ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΣΠΥΡΟΥ,

Εφεσείων - Ενάγων,

v.

ΣΠΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ,

Εφεσίβλητου - Εναγόμενου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8807)

5 Αυτοκινητικό ατύχημα — Διαγώνια εκκίνηση σε λεωφόρο — Ταξί σταθμευμένο στη δεξιά πλευρά λεωφόρου ξεκίνησε διασχίζοντας την διαγωνίως για να πάει στην αριστερή και συνεχίσει την πορεία του, συγκρούστηκε με αυτοκίνητο εξ αντιθέτου κατευθύνσεως, μικρή ορατότητα μεγάλο μήκος ιχνών τροχοπέδησης και βίαιη σύγκρουση, πρωτόδικο Δικαστήριο επιμέρισε την ευθύνη 75% στον οδηγό του ταξί και 25% στον οδηγό του αυτοκινήτου και επικυρώθηκε κατ' έφεση.

10 Πραγματογνώμονες — Ολική απώλεια αυτοκινήτου — Εκτίμηση της ζημιάς και αξίας του ενατομείναντος, μπορεί να γίνει από τον εμπειρογνώμονα με βάση τις δικές του γνώσεις και την αξία του αυτοκινήτου μετά το ατύχημα.

15 Οδηγός ταξί, σταθμευμένου στην δεξιά πλευρά λεωφόρου, ξεκίνησε διαγωνίως για να πάει στην αριστερή και συνεχίσει την πορεία του. Συγκρούστηκε με αυτοκίνητο εξ αντιθέτου κατευθύνσεως το οποίο άφησε μεγάλους ίχνη τροχοπέδησης, υπό περιστάσεις περιορισμένης ορατότητας που δεν του επέτρεπαν να αντιδράσει εγκαίρως σε πιθανό κίνδυνο. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, επιμέρισε την ευθύνη 75% 20 στον οδηγό του ταξί και 25% στον οδηγό του αυτοκινήτου και απέρριψε τόσο την απαίτηση όσο και την ανταπαίτηση για αποζημιώσεις επειδή έκρινε ότι δεν είχαν αποδειχθεί.

25 Ο εφεσείων - ενάγων, εφεσίβαλε την απόφαση τόσο ως προς τον επιμερισμό της ευθύνης όσο και γιατί θεώρησε εσφαλμένο το συμπέρασμα του Δικαστηρίου ότι δεν είχε αποδείξει τη ζημιά από τη σύγκρουση ως αποτέλεσμα της οποίας το αυτοκίνητό του είχε κατα-

στραφεί ολοσχερώς.

Συγκεκριμένα, θεώρησε τη μαρτυρία του εμπειρογνώμονα για τον εφeseίοντα - ενάγοντα "ατεκμηρίωτη αυθαίρετη μη ικανοποιητική αναξιόπιστη". Κατέληξε σ' αυτό το συμπέρασμα επειδή ο εμπειρο- 5
γνώμονας αφ' ενός δεν είχε δει σε ποία κατάσταση ήταν το αυτοκίνη-
το πριν από τη σύγκρουση και αφ' ετέρου στήριζε τον υπολογισμό του
με βάση αξία εξαρτημάτων, μαρτυρία την οποία έκρινε εξ ακοής και μη
αποδεκτή.

10

Αποφασίστηκε ότι:

(α) Παρ' όλων ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο ενήργησε σαν εμπειρο-
γνώμονας υπολογίζοντας την ταχύτητα του αυτοκινήτου του
εφeseίοντα - ενάγοντα από το μήκος των ιχνών τροχοπέδησης, 15
ο επιμερισμός της ευθύνης ήταν υπό τις περιστάσεις λογικός.

(β) Οποτεδήποτε τίθεται ζήτημα υπολογισμού της ταχύτητας οχή-
ματος με βάση τα ίχνη τροχοπέδησης, χρειάζεται μαρτυρία ει-
δικού εμπειρογνώμονα και δεν είναι επιτρεπτό για το Δικαστή- 20
ριο να καταλήγει σε συμπεράσματα στην απουσία μαρτυρίας ει-
δικού.

(γ) Εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρα- 25
σμα ότι η μαρτυρία του εμπειρογνώμονα για τον εφeseίοντα -
ενάγοντα ήταν "ατεκμηρίωτη, αυθαίρετη μη ικανοποιητική και
αναξιόπιστη", επειδή ουδέποτε του υποβλήθηκε ότι την προ-
σάρμοσε κατά την αντεξέταση στο θέμα της αξίας του αυτοκι-
νήτου μετά το ατύχημα, ώστε να συμφωνά με τη μαρτυρία του
εφeseίοντα - ενάγοντα ότι το πώλησε ΛΚ 500.- 30

(δ) Η γνώμη του εμπειρογνώμονα για τον εφeseίοντα - ενάγοντα
ως προς την αξία του αυτοκινήτου μετά το ατύχημα, εσφαλμέ-
να απορρίφθηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο καθ' όσον μπο-
ρούσε να δώσει τέτοια μαρτυρία με βάση τις δικές του γνώσεις 35
επί του θέματος καθώς και την αξία του αυτοκινήτου μετά το
ατύχημα και δεν ήταν ανάγκη να είχε δει το αυτοκίνητο πριν
από την ολική καταστροφή του.

*Η έφεση έγινε δεκτή μερικώς με έξοδα 40
υπέρ του εφeseίοντα - ενάγοντα.*

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Salih and Another v. Sofocleous and Others (1979) 1 C.L.R. 248,

5 *Siakos v. Nicolaou (1980) 1 C.L.R. 333,*

Ioakim v. Soteriades (1984) 1 C.L.R. 175,

Philippou v. Odysseos (1989) 1 C.L.R. 1,

10

Shakolas v. Agathangelou and Another (1983) 1(B) C.L.R. 1007.

Έφεση.

15 Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Παρπαρίνος, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου, 1992 (Αρ. Αγωγής 10123/88) με την οποία απορρίφθηκε τόσο η απαίτησή του καθώς και η ανταπαίτηση και του αποδόθηκε ευθύνη για συντρέχουσα αμέλεια κατά 25%.

20

Ντ. Παπαδόπουλος για Λ. Παπαφιλίππου, για τον Εφεσεύοντα.

Καμμία εμφάνιση για τον Εφεσίβλητο.

25

Cur. adv. vult.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Π. Αρτέμης.

30

ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ.: Στις 26.1.88 ο εναγόμενος-εφεσίβλητος βρισκόταν σταθμευμένος με το ταξί του TPX 242 στη δεξιά πλευρά της Λεωφόρου Κέννεντυ στη Λευκωσία. Από το σημείο αυτό ξεκίνησε και διάσχισε διαγωνίως τη λεωφόρο με σκοπό να πάει στην αριστερή πλευρά και να συνεχίσει την πορεία του. Ενώ έφραττε τούτο, απέκοψε το δρόμο του ενάγοντα-εφεσεύοντα που οδηγούσε το αυτοκίνητό του MV 237 από την αντίθετη κατεύθυνση, με αποτέλεσμα τα δύο οχήματα να συγκρουστούν, παρόλον ότι, σε μία προσπάθεια

35

αποφυγής της σύγκρουσης, ο εφεσεύων έστριψε προς τα δεξιά και χρησιμοποίησε τα φρένα του. Το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε τον εφεσίβλητο ένοχο αμέλειας και τον εφεσεύοντα υπεύθυνο για συντρέχουσα αμέλεια, κατά 75% και 25% αντίστοιχα. Ακολούθως το Δικαστήριο, αφού εξέτασε τη μαρτυρία για τις ζημιές, αποφάνθηκε ότι το ποσό των ζημιών δεν αποδείχθηκε ενώπιόν του και απέρριψε τόσο την απαίτηση όσο και την ανταπαίτηση.

40

εφεσίβλητο ένοχο αμέλειας και τον εφεσεύοντα υπεύθυνο για συντρέχουσα αμέλεια, κατά 75% και 25% αντίστοιχα. Ακολούθως το Δικαστήριο, αφού εξέτασε τη μαρτυρία για τις ζημιές, αποφάνθηκε ότι το ποσό των ζημιών δεν αποδείχθηκε ενώπιόν του και απέρριψε τόσο την απαίτηση όσο και την ανταπαίτηση.

Ο εφεσείων προσβάλλει τόσο την απόφαση για συντρέχουσα αμέλεια όσο και την απόρριψη της απαίτησής του για αποζημιώσεις.

Η βάση πάνω στην οποία το Δικαστήριο θεώρησε τον εφεσείοντα υπεύθυνο συντρέχουσας αμέλειας ήταν η υπερβολική για τις περιστάσεις, κατά την κρίση του, ταχύτητα του εφεσείοντα, την οποία συμπέρανε με βάση το μήκος των ιχνών τροχοπεδήσεως του οχήματός του. Σύμφωνα με τη μαρτυρία, το αυτοκίνητο του εφεσείοντα άφησε ίχνη τροχοπεδήσεως μήκους 67 ποδών και μετά από διακοπή 13 ποδών άλλα 44 πόδια μέχρι το σημείο της σύγκρουσης. Κατά τη διάρκεια της δίκης προεβλήθη η θέση ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι το ένα μέρος των ιχνών τροχοπεδήσεως ανήκαν στο ίδιο αυτοκίνητο αλλά το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε τη θέση αυτή και κατά τη γνώμη μας ήταν εντός της διακριτικής του ευχέρειας να πράξει τούτο κάτω από τις συνθήκες και είναι ένα εύρημα στο οποίο δεν είμαστε διατεθειμένοι να επέμβουμε.

Το παράπονο του εφεσείοντα είναι ότι, ο πρωτόδικος Δικαστής, χωρίς να έχει τη μαρτυρία εμπειρογνώμονα για τη σημασία των ιχνών τροχοπέδησης, ενήργησε ο ίδιος ως εμπειρογνώμονας, κατά παράβαση της σχετικής νομολογίας, για να καταλήξει στο συμπέρασμα για την ταχύτητα του εφεσείοντα. Πάνω στο σημείο αυτό στη σελ. 12 της απόφασής του ο πρωτόδικος Δικαστής αναφέρει τα ακόλουθα:

“Επίσης δεν δέχομαι από τους ισχυρισμούς του ενάγοντα ότι η ταχύτητα του ήτο μόνο 30 μ.α.ω. Λαμβάνοντας υπόψη την απόσταση που κάλυψε χρησιμοποιώντας τα φρένα του οχήματος του και κάποια απόσταση σκέψεως που προηγείται λογικά της χρήσεως των φρένων, μου φαίνεται αδιανόητο να μην μπορέσει να ακινητοποιήσει το όχημα του εάν εκινείτο με ταχύτητα 30 μ.α.ω μόνο. Πιστεύω ότι η ταχύτητα του ήταν μεγαλύτερη. Επαναλαμβάνω ότι φθάνω εις το εύρημα αυτό χρησιμοποιώντας την απλή λογική και όχι μετατρέπων τον εαυτό μου σε ειδικό επί του θέματος.”

Σύμφωνα με τη νομολογία μας, οποτεδήποτε τίθεται ζήτημα υπολογισμού της ταχύτητας οχήματος με βάση τα ίχνη τροχοπέδησης, χρειάζεται μαρτυρία ειδικού εμπειρογνώμονα και δεν είναι επιτρεπτό για το Δικαστήριο να καταλήγει σε συμπεράσματα για την ταχύτητα του οχήματος, με βάση τα πιο πάνω, στην απουσία μαρτυρίας ειδικού. (Δέστε *Salih and Another v. Sofocleous and Others* (1979) 1 C.L.R. 248, *Siakos v. Nicolaou* (1980) 1 C.L.R. 333,

Ioakim v. Soteriades (1984) 1 C.L.R. 175, *Philippou v. Odysseos* (1989) 1 C.L.R. 1). Στην παρούσα περίπτωση, όπως φαίνεται από το απόσπασμα της απόφασης του πρωτόδικου Δικαστή που παραθέτουμε πιο πάνω, αυτός κατέληξε σε συμπέρασμα για την ταχύτητα, δηλαδή ότι αυτή ήταν πέραν των 30 μ.α.ω., βασιζόμενος στα ίχνη τροχοπέδησης του οχήματος και ενεργώντας ο ίδιος ως εμπειρογνώμονας. Ως εκ τούτου, βρίσκουμε ότι το παράπονο του εφεσίοντα ευσταθεί.

10 Πρέπει όμως να επισημάνουμε ότι στην παρούσα περίπτωση υπήρχαν και άλλα δεδομένα πέραν των ιχνών τροχοπέδησης, δηλαδή η βιαιότητα της σύγκρουσης που προκύπτει από το μέγεθος των ζημιών στα αυτοκίνητα και η περιορισμένη ορατότητα λόγω της ύπαρξης στροφής λίγο πριν το σημείο της σύγκρουσης, τα
15 οποία δεν σχολίασε το Δικαστήριο.

Στην υπόθεση *Shakolas v. Agathangelou and Another* (1983) 1(B) C.L.R. 1007 το Δικαστήριο, συνεκτιμώντας το μήκος των ιχνών τροχοπέδησης, το είδος του οχήματος που ενεπλάκη στο ατύχημα, καθώς και τη δύναμη της σύγκρουσης όπως προέκυπτε από τις ζημιές και τη μετακίνηση του οχήματος, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ταχύτητα του οδηγού ήταν πολύ μεγαλύτερη των 40 μιλίων την ώρα που ο ίδιος ανέφερε στη μαρτυρία του. Η θέση του αντιδίκου ότι το Δικαστήριο ενήργησε ως εμπειρογνώμονας δεν
20 έγινε δεκτή από το Εφετείο, το οποίο αναφέρει τα ακόλουθα στη σελ.1018:

30 “All the above dicta related to particular instances in which the trial Judges had turned themselves into experts in a manner unwarranted by the situation before them and, therefore, do not lead to the conclusion that a trial judge is prevented from looking at the real and other relevant evidence establishing the totality of the circumstances in which an accident has happened, and from drawing inferences and reaching conclusions as regards the
35 existence of liability for negligence, not in the form of an expert opinion but as a matter of sheer common sense; and this is what has happened in the present case in relation to the complained of passage in the judgment of the trial Court which has been quoted above.”

40 Η αποτυχία του πρωτόδικου Δικαστηρίου να συνεκτιμήσει τα πιο πάνω δεν μας εμποδίζει από του να καταλήξουμε εμείς στα συμπεράσματά μας, γιατί έχοντας τη σχετική μαρτυρία ενώπιόν μας είμαστε σε θέση, κρίνοντας τη σημασία της, να προβούμε στην εξα-

γωγής των δικών μας συμπερασμάτων. Συνεκτιμώντας το μεγάλο μήκος των ιχνών τροχοπέδησης, το γεγονός της βιαίας σύγκρουσης, καθώς και την περιορισμένη ορατότητα, βρισκόμαστε ότι η ταχύτητα του εφεσεϊοντα ήταν τέτοια υπό τις περιστάσεις που δεν του επέτρεπε να αντιδράσει εγκαίρως σε πιθανό κίνδυνο και ως εκ τούτου ήταν ένοχος συντρέχουσας αμέλειας. Θεωρούμε δε ότι το ποσοστό των 25% που καθόρισε το Δικαστήριο είναι λογικό υπό τις συνθήκες.

Αναφορικά με το δεύτερο λόγο της έφρεσης, δηλαδή τον σχετικό με την απόρριψη του αιτήματος για αποζημιώσεις, η μαρτυρία που είχε ενώπιόν του το πρωτόδικο Δικαστήριο ήταν εκείνη του Μ.Ε.3 για τον εφεσεϊοντα, ειδικού εμπειρογνώμονα Τζιρκαλλή. Ο μάρτυρας αυτός είχε καταθέσει ότι είδε το αυτοκίνητο του εφεσεϊοντα μετά τη σύγκρουση και ανέφερε ότι οι ζημιές του ήταν τέτοιες που θα ήταν ασύμφορο να επιδιορθωθεί και το θεώρησε ότι είχε καταστραφεί ολοσχερώς (total loss). Πρόσθεσε ότι η αξία του ότι απέμεινε μετά το ατύχημα (salvage value) ήταν μόνο £800. Σε ερώτηση στην αντεξέταση ανεφέρθη στην ημερομηνία εγγραφής του αυτοκινήτου και στην αξία των ανταλλακτικών που θα χρειαζόνταν για επιδιόρθωση. Τέλος, στην αντεξέταση και πάλιν, επί του θέματος της αξίας του αυτοκινήτου μετά το ατύχημα, ο μάρτυρας ανέφερε ότι οι £800 που ανέφερε ήταν η εκτίμηση που είχε κάμει, αλλά δεν απέκλειε η αξία αυτή να ήταν και £500 ή και £1.000. Το πρωτόδικο Δικαστήριο θεώρησε την όλη μαρτυρία του Μ.Ε.3 επί του θέματος ως "ατεκμηρίωτη, αυθαίρετη, μη ικανοποιητική και αναξιόπιστη". Έκρινε δε ότι αναφορικά με την αξία του αυτοκινήτου μετά το ατύχημα ο μάρτυρας την τροποποίησε ώστε να υπάρχει δυνατότητα να συμφωνά με τον ισχυρισμό του ενάγοντα, ο οποίος κατέθεσε ότι πώλησε το αυτοκίνητο για £500. Ουδέποτε όμως τέθηκε στο μάρτυρα ότι γνώριζε για το ποσό της πώλησης αυτής και ότι αυτός ήταν ο λόγος της μαρτυρίας του στην αντεξέταση επί του θέματος. Θεωρούμε ότι ο λόγος αυτός που έδωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο για να θεωρήσει το μάρτυρα αναξιόπιστο, ουδόλως ευσταθεί. Ούτε προκύπτει εξ αντικειμένου αυτός ο συσχετισμός έχοντας υπόψη τη φύση του θέματος.

Επιπρόσθετα, απεριορίστη και η μαρτυρία του μάρτυρα αυτού αναφορικά με την αξία του οχήματος πριν το ατύχημα, για το λόγο ότι δεν είχε δει το αυτοκίνητο πριν το ατύχημα. Ο λόγος αυτός, ότι δηλαδή ο εμπειρογνώμονας δεν είχε δει το αυτοκίνητο πριν από το ατύχημα δεν μπορεί από μόνος του να αποτελεί λόγο για απόρριψη της μαρτυρίας του αναφορικά με την αξία του αυτοκινήτου πριν το ατύχημα, γιατί κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις ο μάρ-

τυρας θα μπορούσε να εκφράσει γνώμη χωρίς να έχει δει το αυτοκίνητο, θέμα που δεν εξέτασε το Δικαστήριο.

- 5 Το πρωτόδικο Δικαστήριο επίσης, σχολιάζοντας το θέμα, ανέφερε ότι η μαρτυρία του Μ.Ε.3 αναφορικά με την αξία των εξαρτημάτων που θα χρειάζονταν αν επιδιορθωνόταν το όχημα ήταν εξ
- 10 ακοής μαρτυρία και υπό τις περιστάσεις θα έπρεπε να είχε δοθεί η μαρτυρία εκείνων που πωλούν τα εξαρτήματα αυτά. Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι ουδέποτε ο μάρτυρας αυτός βασίστηκε στην ακριβή
- 15 αξία συγκεκριμένων ανταλλακτικών, αλλά ως ειδικός που έχει αποκτήσει πείρα επί του θέματος έκρινε γενικά από τις ζημιές του οχήματος ότι οποιαδήποτε επιδιόρθωσή του θα ήταν ασύμφορη κάτω από τις περιστάσεις. Το κόστος αυτό, όπως το έκρινε ο ειδικός
- 20 βασιζόμενος στις δικές του γνώσεις επί του θέματος καθώς και στην αξία του αυτοκινήτου μετά το ατύχημα, ήταν τα κριτήρια που έδωσε ο μάρτυρας για την εκτίμησή του και έτσι το εύρημα του Δικαστηρίου ότι ο μάρτυρας δεν έδωσε κριτήρια ήταν λανθασμένο.

- 20 Κάτω από τις πιο πάνω συνθήκες βρίσκουμε ότι οι λόγοι που έδωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο για να απορρίψει τη μαρτυρία του ειδικού ως ατεκμηρίωτη, αυθαίρετη και αναξιόπιστη δεν δικαιολογούνται υπό τις περιστάσεις.

- 25 Κατά συνέπεια η έφεση γίνεται μερικώς αποδεκτή. Το εύρημα του Δικαστηρίου για συντρέχουσα αμέλεια επικυρώνεται. Αναφορικά με τις αποζημιώσεις εκδίδεται διάταγμα επανεκδίκασης της υπόθεσης από άλλο Δικαστήριο. Τα έξοδα της έφεσης επιδικάζονται υπέρ του εφεσείοντα-ενάγοντα.

- 30 *Η έφεση επιτυγχάνει μερικώς με
έξοδα υπέρ του εφεσείοντα.*